

Szülémhez utazom...

Szülémhez utazom a faluba. Önmagamtól önmagamhoz érek, ez a legtisztább boldogság, meg a legnagyobb kín. Zötykblődök a buszon, és szeretném megtalálni azt a házat, ahol megszülettem, az árendás hajlékot a falu szélén. Szeretnék a Porcsiny utcán végigszaladni, nő-e még a fű, megvan-e még a nagyanyám háza, s a taknyos kölykök boldogabak-e, mint én voltam valaha? Hagyom magamat az emlékeknek, a múltam mindig erőt adott, kisegített sorsfordulóimon. Szülém ráncos, sárga arcát látom, puffadt hasát, vérrögös lábát, tudom, hogy vár, nincs már nyugodalma, szaladgál a kapuhoz és vissza, kitekint a Zádor utcára, jövök-e már?

Anyám, mindig meséltél, Gyalogtál más földjein, kapálni vittél, markot szedni. Földutakon csaptuk a port, kiszikkadt a torkunk, és nem jutott levegő.

A gereblyézett tarlókon szedgettünk, kalászt kalászhoz gyűjtöttünk. Hátradra kötöttük kenyérnekvalónkat, hajlott gerincdre. A torzs véresre sebezte talpunkat. Másztunk a Porcsiny utcába, lúdtalpasan cipeltük az életünket.

Csáltál, hazudtál; nem kell, nem szeretted, nélkülözheted. Az emlékeidet is felparelláztad. Elhitetted velem, hogy eljön a mesebeli vonat, és az ígéretek földjére repít.

Kopár udvarunkon fű sem virított, fényes nyelű nyárfákat, görbe akácokat termett a táj. Lovas szekerünkön Szent-Istvánkor fürdőbe kocsizhattunk, urizáltunk a forró vízben, kimosta csontjainkból a reumát, isisázt, öröklődött és szerzett bajunkat. Az egy napi boldogságban lubickoltunk, s nem gondoltunk a kenyérrel. Pihentünk.

Neked az volt a gyógyítás, a tiszta meleg medence. A hűvös és olcsó kiskocsmában a hideg szóda víz. Egy nyár, egy fürdés.

Amikor elváltatok, és a nádas, öreg házba költöttünk hárman, még vidám lehettél, jól és szerencsével forgódtál az üzletelések között, jutott méz, hús, kenyér az asztalunkra, nótaszó névnapokat csináltál, néha rám is jutott a szeretetedből. Azt hajtogattad: — Értetek dolgozok, kislíam —, el is hitted, de inkább dacból, kivagyiságból mutogattad, megálls a magad lábán, apám volt a rossz, a hibás, a részeges, de mi ő neked, mikor minden újjadra jut férfi, még legényembert is kaphatsz. Elvittél engem a piacokra, hajtottad a biciklit, a csomagtartóra tyűkretreccet kötöttél, s belebújtam az úton. Örömmel utaztam a tyűköt között, ügyetlenül tébláboltam az üzleteléseknél, de a szemed előtt voltam, vigyáztam az árura, még hasznomat is vetted, csak a magányomat nem ismerted fel sohasem, pedig magamon hordoztam, akkor készült az a kislakutya fénykép, mintha ott álltam volna a tyűkretreccel és tojás-halmok mögött, mások hányan megkérdezték: — Bözsikém, miért szomorú ez a gyerek? Mindig ilyen?

— Biztosan nem aludta ki magát — fordultál gyorsan az üzlet után.

— Gyere csak, kicsikém — mondták nekem —, hadd csókoldjalak meg!

Szégvenlősen elfordultam, pirosodott a képem, összeszorítottam a számam, és a fényképező mester kutyájára gondoltam, meleg testére, apró, fényes szőrére, piros, hosszú nyelvére, amivel végigyalta a kezemet, az

arcomat, de nem haragudtam érte.

— Kapsz tőlem valamit — hallottam az ajánlatot.

— Én csak tíz fillérért csokolózom — szóltam konokul, s nem mozdultam.

— Adok azt is — hallottam a bugyborékoló nevetést, láttam a zsebbe nyúló kezét, közelebb léptem. — Belőled lesz valaki, ha már most pénzért csokolózol. — Kutyát veszek érte.

Összecsokolóztam a Pajtás kutyám árát.

Komám is akadtak. A nagy udvaron, az elvadult, elgazosodott kertben jókat játszottunk, aztán a szomszéd házból, a postástól elloptunk néhány angóra nyulat.

Honnan indultam, s hova térek most vissza? Ki vár rám?

A busz beér a faluba. Még meg sem áll, látom, hogy a nagytemplomot javítják, orromban érzem a kemény, poros levegőt, esteledik s a Főtéren áll Imike elegánsan, az új öltönyében igyekszik a buszhoz, mellette Gyurka öcsém. A fiam kimagaslilik innen. Elveszi a táskámat, s már indulunk az öreg házba. Gyurka egy láda sört tol. Tudom, hogy névnapja van.

Megyünk a Zádor utcában. Ismerős minden, de nem dobog hevesebben a szívem. Elérünk a Selyem-kúthoz. A sarkon Krisz-

tjánba és a feleségembe ütközünk. Jönnek elébem, már órák óta úton vannak, de a kölcsönkért biciklin Krisztián egyáltalán nem halad. Egyből a nyakamba ugrik, csókoltat; — Édes apucikám, de jó, hogy jöttél! Ugy vártalak!

— Jól vagy? — kérдем és nézem az arcát, amin fogott a nap, s azonnal látom az orrán, hogy taknyos volt.

— Szeretnék már hazamenni — hallom, s arra gondolok, fáradt, fürödni akar, tévé-macit nézni.

— Megyünk — bölintok.

— Haza akarok menni, a városba!

— Ne félj, hazamegyünk!

— Egyet alszunk és indulunk?

— Annyira akarod? — lepődök meg, de már hajlok is a kivánságára —, mi ütött beléd, Krisztián?

— Várnak már a játékaim, a lakásom.

Nem teszem le az ölemből, kedves vagyok most neki. Haladunk lassan az öreg házhoz. Közben a gyerek csókolja kezemet, arcomat; — édes apucikám — hajtogatja.

Szemben velünk a földes oldalon dűledezik, repedezik, rommá lett egy ház. A feleségem is odapillant. Rangos, gangos ház volt ez a fiatalágunk idején. Módos emberek lakták, s egy időben szerettem átjárni, két gyönyörű lovuk volt, azokat hajtani szenzáció. És ott jóllakhattam. A kövér asszony krémet sütött, máig emlékszem az ízére, erős, sárga színű, de szétfolyó krémmel töltötte, úgy faltam, még a szemem is könnybe lábadt. Rádásul annyi szódat ihattam, amennyit akartam. Akkor már rosszul ment nekünk, megölték az adóval, beszovalgatással!

Most rom van a múltam helyén.

Szülém kint vár a kiskapuban.

Topog és mosolyra görbül a szája, amikor megcsókolom, tudom jól, legszívesebben elsírná magát, a hangja elárulja, mély és távoli. Feltámad bennem a kislíam, aki mégis lehettem, megreszketek legbelül, s hiába örülök a viszontlátásnak, felburjánzik a szomorúságom, arra gondolok; már nem lehet olyan sok találkozásunk. Észreveszem azonnal anyám arcán, hogy sokat változott, nincs már meg a felfuffadt hasa, a szája szaga is más; csak nem beteg, rémüldezők, csak nem... de nevetve előrántom a szokásos kérdést; — hogy van, Bözsikém?

— Hogy lehetnék? Jól — dörszöli össze a kezét, s arra gondolok, micsoda színészek vagyunk, mást mondunk és mást gondolunk —, végre hazajöttél és itthon a családod. A kislíad az elébb igazított el; együtt indultunk elébed, azt kiabálta; te disznó, nem is erre van az állomás, én édes, apucikám elébe akarok menni!

Belépek a kiskapun. Az öreg ház olyan, mint régen. A kert rendben. Gyurka öcsém felásta.

A házban belül tisztaság. A nagyszobát Gyurkaék lakják, a két kislíukkal. Még nem láttam eddig őket. Gyuszkó már szalad, széke, erős, Zoli meg pólyás. Pótyi, a Gyurka felesége sovány, tiszta kis asszony. Tesz-vesz, ahogy mondja; — jó, hogy jöttél, anyuka már dél óta nem bír a talpán maradni, kiállt a kapuba, s ki-bejárt idegességében, a Főtéren is felment délután, de fázott és hazaszaladt egy kabátért.

Belülről szépen rendbehozva a szoba. Új, fényes bútorok, tapéta a falon, a padlón, örülök, ahogy nézem. Amikor lakatosként dolgoztam a faluban, a legszükösebb években, itt fogtam, ebben a szobában Gyurkát a karomban, magas láza volt és a szobánk kriptára hasonlított. Gyorsan elhessentem ezt az emléket!

A konyhában megterítve, izlésesen, szépen, itt most ünnepelek.

Krisztián balhézik, nem marad tovább, megy ki az udvarra játszani.

Anyám megmutatja a ház kisebbik végét, azt neki rendezték be. A régi és új bútorok keveréke, televízió és tisztára takarítva, kimeszelve. Gyurka az anyakocáival dicsekszik, három hatalmas jószág, s a mellettük levő ölben malacok motoznak.

— Gazdulni akarsz? — kérdem. — Nem elég a gyári kereset?

— Megszedem magamat, építkezni is kell. Forgatom a pénzt — válaszolja.

Imike, a nagyfiam a karóróját nézi minduntalan; — jöhni kellene már a többieknek, késnek!

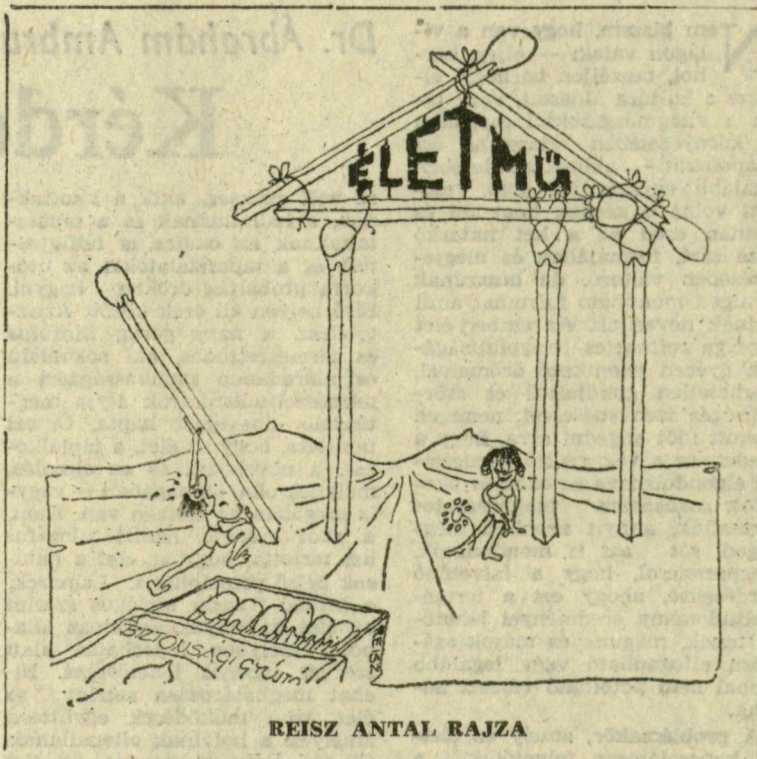
— Lehet, hogy el se jönnek — mondja Gyurka.

— Miért? — nézek rá. — Úgy volt, hogy az egész nagy család összejön.

— Azt sohase lehet itt tudni, hogy ki és miért haragszik.

— Valóban? Nem bihetem — motyogom és a kapura nézek, ahol már feltűnnek az érkező rokonaim.

SZ. LUKÁCS IMRE

Dilemma

— Hukk... — hangzott meglehetősen kategorikusan a kopasz, kis emberke csuklása, amint belebonyolódva a vendéglői asztalok számára áttekinthetlenné vált, kaotikus labirintusába, a kijárat felé támolyogva, elvesztett egyensúly után kapkodva éppen az én asztalom sarkát ragadta meg, mentő szalmaszálként ebben a megbolydult, támolygó, isten tudja miért zürzavaros, összemósódó világban.

— Hukk... — jelentette ki ismét, most már valami rezignált visszafogottsággal, miközben keményen megmarkolta asztalom sarkát, mint egy haja és stabilitása veszített Arkhimédész, aki végre megtalálta azt a kvázi-fix pontot, amely ha nem is a világ kimozdításához — mozog az úgy is! —, hanem legalábbis relatív stabilitás tételéhez annyira szükséges. Vizenyős-kék szeméit szelíden rámvetette, miközben a nagyon is esendő emberek mentegetőző mosolyával igyekezett egyensúlyba hozni a táncba kezdő ásványvizes üveget, mindaddig, míg cigarettám paraszába nem kapva, kezét nem volt kénytelen egy halk, szerény nyüzsités kíséretében elrántani. Percekbe telt, mire ismét valahogyan sikerült biztonságos állni a lábán, s még mindig göröcsösen fogva az asztal sarkát, kibökte az első mondatot: — Elnézést...

Közben kettőt tekint nyakán, jobb mutatóujjával tágitott egyet amúgyis kigombolt ingén, mintha fúdokolna, aztán megmozgatta a fejét:

— Szóval — elnézést... Most nyilván azt hiszi... hiii... — nyelt le egy föltörő csuklást —, hogy egy echte alkoholista kapaszkodott magába. Mi? Pedig én családapa vagyok, uram! Látja, most is sietek haza — bökött fél hatot mutató órájára. — Mert ugye régen, tíz éve, ami-

kor még legény voltam... — legyintett lemondóan, s a mozdulat hevéből egy negyed piruetten lejtve könnyedén lerogyott az egyik székre.

— Hát igen, akkor, nem mondom, még... Szóval, akkor törzshelyem is akadt egy-kettő. Aztán megnősültem, lakás kellett, kocsit kellett... Szóval, józán életet élttem én kérem. Naponta autóval jártam munkába, meg a családért, mikor is ihattam volna?...

— És most nincs autója? — kerülgtem cigarettámmal a hamutál körül révetegen tapogatózó kezét.

— Már hogy ne lenne. Most sem iszom én kérem, csak hetente egyszer. Ez a takarékosági napom!

— Takarékosági?! —

— Az hát. Annyit mondiák, drágul meg kevés az olaj... Hát fél éve keddenként busszal megyek munkába...

— És megtakarít valamit?

— Hogyne. Havonta vagy nyolc liter benzint az államnak.

— És magának?

— Egy ötszázast! — és csodálkozó tekintetemet látva még rábiccent — Ennyivel költök azóta többet havonta...

Aztán elrugaskodik az asztaltól, indulni készül. Ettől ismét vad vitustáncba kezd az ásványvizes üveg, amit alig tudok megmentetni. Már elmenőben van, kopasz feje billegve távolodik az asztaltól, amikor utána kiálthatok: — És megéri?

Imbolyogva fordul vissza, októlon emelve mutatóujját, amitől ismét elveszti egyensúlyát és megbillenve, rémülten elkap egy széket. Aztán összeszedi magát: — Nézze, én lemondok havonta nyolc liter benzinnél az állam javára. Aztán hozzájárulok ahhoz havi negyven kifröccs révén, hogy megintcsak az állam fizethesse a magasabb nyugdíjakat. Hát lehet annyira önző kutya az ember, hogy ne törődjön a közösséggel ennyit se?

Azzal újra elrugaskodik, s két lépés után, nagy nehezen hátrafordulva még visszaszól: — Csak a feleségem ne lenne olyan értetlen, önző, rút kispolgár. Mert tudja, éppen most töröm a fejem, hogy nyolc helyett tizenhat liter benzint takarítsak meg az államnak és havi negyven helyett nyolcvan kifröccsel támogassam a nyugdíjasokat... De a feleségem az istennek se akar belemenni, hogy a pénzeteit is autómotéssal napról napra elnyelje. Hát lehet egy ilyen önző kispolgárral élni, uram? Egy fedél alatt! Sajnálja azt a vacak másik ötszázast! — szakad ki belőle sírósan az utolsó fölkiáltás, amint sűrű tánczások közepette megindul a gomolygó füstben homályba vesző kijárat felé...

SZÁVAY ISTVÁN

Katona Judit

Tavaszcvaró

Fak szíve alatt, mint a magzat apró öklök verik az élet izmos hasfalát, mióta a nappalok világoskekek.

Szelek sikálnak égi deszkát csillagtányérok reze fénylik. Apám és anyám ülnek ott, a színt s az izt a földre mérik.

A parkból szél füttyent, a fény padokon alszik, pedig reszket. Apró öregek ülnek itt társak nélkül, kit eltemettek

A naprávárók ülnek itt, járnai tanulók s alig járok, Már nyújtózkodnak bőrömön láztól harmatos vérvirágok.